

3. Теремецький В. І., Цвірюк Д. В. Застосування зарубіжного досвіду правового захисту персональних даних в Україні. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. Т. 7, № 2 (23). С. 73–82. URL:

4. Пашинський В. Й., Цюменко А. В. Захист персональних даних Європейським судом з прав людини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 610–613.

5. Мізіна І. В. Особливості правового регулювання фінансування оборонної сфери в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 141–145. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221444>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-23>

РОЛЬ ПРАВА НА ЗАБУТТЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Мудрисівська Л. М.

*кандидат філософських наук, кандидат юридичних наук, доцент,
завідувачка кафедри теорії держави і права, конституційного права
та державного управління,*

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

У зв'язку з повною зміною характеристик інформаційного простору і виникненням реального світового інформаційного суспільства виникають нові прояви вже давно існуючих прав людини, які надають нове розуміння сутності особистих прав людини. В науковій літературі є дискусійним питання віднесення нових прав, що виникають в постіндустріальному суспільстві, до четвертого або п'ятого покоління прав людини. Тому автор вирішив розглянути природу такого права, як права на забуття. Це право деякі автори відносять до четвертого покоління прав (О. Совгіря, В. Батиргарєєва), які пов'язані, в першу чергу, з виникненням інформаційних цифрових прав. На нашу думку, це право має подвійну природу: з одного боку, воно пов'язано з групою особистих прав людини – права на повагу до честі та гідності, особисту недоторканність, свободу слова і думки і т.д. З іншого, за своєю сутністю, воно, так би мовити, механізоване право, бо безпосередньо пов'язано з технічними можливостями та конфіденційною політикою світових і національних інформаційних платформ та месенджерів.

Також необхідно відзначити, що це право може бути пов'язано з багатьма аспектами персональної інформації: достовірність або неточність

інформації [1], обсяг внеску інформації в обговорення питань, які становлять громадський інтерес [2], те, чи має інформація будь-який історичний, дослідницький чи статистичний інтерес [3], негативні наслідки для особистого життя особи постійної доступності інформації в Інтернеті [3], а також кількість часу, що спливає з моменту подій, про які йдеться у статті, або з моменту публікації інформації [3]. Це ще розширює перелік випадків, коли може бути порушено це право.

«Право на забуття» вперше було визнано Судом справедливості Європейського Союзу у рішенні у справі «Гугл проти Іспанії» (Google vs. Spain) [4] ще в 2014 році як аспект права на приватність суб'єктів даних, який пов'язаний з опрацюванням персональних даних онлайн пошуковими системами в контексті запитів про виключення з переліку. Після визнання «права на забуття» в практиці Суду ЄС його було прямо встановлено статтею 17 Загального регламенту про захист даних («GDPR») «Право на стирання («право бути забутим»)). У результаті поєднання з правом на стирання, право на забуття може застосовуватися й до інших ситуацій, відмінних від поширення персональних даних у ЗМІ чи пошукових системах. Зокрема, воно може стосуватися вимог про вилучення персональних відомостей із публічних реєстрів після закінчення певного строку або про видалення незаконно оброблених персональних даних, незалежно від того, чи були вони оприлюднені.

В Регламенті Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) зауважується, що «Захист фізичних осіб під час опрацювання персональних даних є фундаментальним правом. Статтею 8(1) Хартії фундаментальних прав Європейського Союзу («Хартія») і статтею 16(1) Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) встановлено, що кожна особа має право на захист своїх персональних даних» [5].

Але також відзначається, що це право не є абсолютним правом; воно повинне розглядатися в зв'язку з його функцією в суспільстві та бути збалансованим з іншими фундаментальними правами згідно з принципом пропорційності. Принцип пропорційності реалізується в кожній індивідуальній справі, тому буде залежати від рішення суду, бо конкретного визначення пропорційності не міститься в міжнародних нормативних актах, а національні суди, в цьому випадку, будуть звертатися до судової практики Європейського Суду з прав людини. Це стосується і України, бо в національному чинному законодавстві немає закріплення права на забуття.

Також, бажано відзначити реалізацію цього права неповнолітніми особами. Нажаль, межі приватності для дітей дуже розмиті, вони не можуть прогнозувати наслідків оприлюднення тієї чи іншої інформації, що стосується особистого життя і здоров'я. Контролювати цей процес батькам доволі складно, особливо в умовах воєнного стану, як це відбувається зараз в Україні. Тож нагально необхідно випрацювати положення майбутнього

закону (в необхідності якого автор не вагається), враховуючи і вікові особливості суб'єктів цього права.

Закріплення в національному законодавстві «права на забуття» може мати свої як позитивні, так негативні наслідки. До позитивних можна віднести можливість кожної особи захистити свою приватність, забути складні або важкі моменти свого життя, свідки кримінальних справ, що потрапили до засобів масової інформації в репортажі також отримують захист своїх персональних даних. На жаль, в більшості випадків, окремі особи чи представники ЗМІ не замислюються над наслідками поширюваної інформації, фотографуючи місця злочинів і поміщуючи їх у месенджерах.

З іншого боку, публічні особи можуть скрити негативну інформацію про себе ще до того, як вони такими стали. Цим правом можуть зловживати компетентні орган чи посадові особи, використовуючи цензуру на законних підставах.

Тож треба визначити, що перш ніж приймати закон, що буде регламентувати право на забуття, треба прорахувати можливі наслідки його застосування для окремо взятої особи, для суспільства, для держави.

Література

1. Рішення Суду ЄС від 08 грудня 2022 року у справі «Гугл» (Google) (Розіменування ймовірно неправдивої інформації), C-460/20, EU:C:2022:962, § 65. URL: <https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/right-to-be-forgotten-ukr>.

2. ЄСПЛ, «Фухсманн проти Німеччини» (Fuchsmann v. Germany), № 71233/13, §§ 34–39, 19 жовтня 2017 року; ЄСПЛ, «М.Л. і В.В. проти Німеччини» (M.L. and W.W. v. Germany), №№ 60798/10 і 65599/10, §§ 98–105, 28 червня 2018 року. URL: <https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/right-to-be-forgotten-ukr>.

3. Affaire Hurbain c. Belgique : Requête no 57292/16 22 juin 2021 // HUDOC : сайт. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus/?i=001-210467>.

4. ЄСПЛ, Рішення у справі *Google Spain v. Agencia Española de Protección de Datos* проти корпорації Google Іспанії. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0131>.

5. Регламенті Європейського Парламенту І РАДИ (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text.